

Фетеску Л.І., Кьося В.В.

«Молдовська мова. Буквар.»

підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Видавництво «Світ»

Підручник розроблено відповідно до навчальної програми
«Молдовська мова» для 1-2 класів закладів загальної середньої
освіти з навчанням молдовською мовою

LIMBA MOLDOVENEASCĂ

ABECEDAR



PARTEA II

Larisa Fetescu, Vera Chiosea

LIMBA MOLDOVENEASCĂ

ABECEDAR

Manual pentru clasa 1 a instituțiilor
de învățământ mediu general

Partea a II-a

Recomandat de Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina

Львів
Видавництво «Світ»
2023

УДК

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2023 № 110)

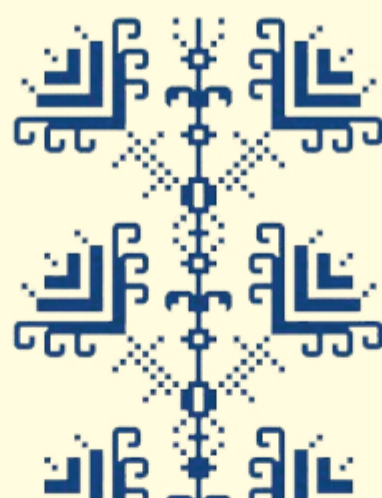
Фетеску Л. , Кьося В.

Молдовська мова. Буквар. Частина II: підруч. для 1 класу закл.
заг. сер. осв. /Л. Фетеску, В. Кьося. – Львів: Світ, 2023. – 72 с.
ISBN

УДК

ISBN

© Фетеску Л.І., Кьося В.В., 2023
© Крецу Н.С., художнє оформлення, 2023
© Видавництво «Світ», оформлення, 2023



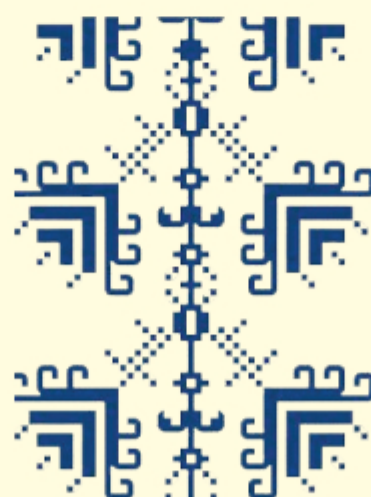
DRAGI COPII!

Țineți în mână Abecedarul –
acesta este primul vostru manual școlar
de limba moldovenească.

După Abecedar veți învăța alfabetul,
astfel veți putea citi tot ce doriți.

Veniți în lumea plină de taine.

Drum bun, prietenii!





*Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського*

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наше воріженькі, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.



a
A



ă
Ă



â
Â



b
B



c
C



d
D



e
E



f
F



g
G



h
H



i
I



î
Î



j
J



k
K



l
L



m
M



n
N



o
O



p
P



q
Q



r
R



s
S



ș
Ș



t
T



ț
Ț



u
U



v
V



w
W



x
X



y
Y



z
Z



gîn sac



gu tu ie

gră-un-te
gră-di-nă
mu-gu-re



Găinușa

Ea avea casă în pădure. Casa ei era îngrădită.
Poarta lipsea.

Vulpea a bătut în gard.

– Cine e?

– Sînt eu, vulpea.

– Da, vino!

Vulpea poarta nu găsi. Și a plecat.

1. garderobă
gîlceavă
glas

voce
ceartă
vestiar

2.

cară
gară

cît
gît

c/g

coală
goală

cros
gros

g / coleg / Am plecat la gară.



go goa șă



ghin dă

G



Gri-go-re
Ga-bri-e-la
go-goa-șă

Puișorii

Primăvara, găinușa deveni mamă.

Din ouă au ieșit puișori. Ei sînt gălbiori.

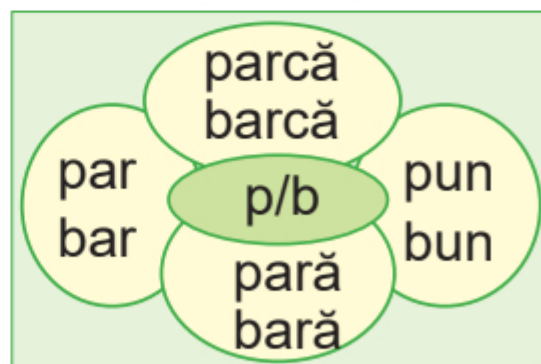
Găinușa îi hrănește. A găsit o rîmă: Cot-cot!

– Piu! Ce gustoasă e rîma!

1. Momentele celor citite:

- * Nașterea puișorilor.
- * Descrierea celor 11 pui.
- * Dorința și preocuparea mamei.

2. Alcătuiește enunțuri cu cuvintele:



G G Gabi Pui au gulerase galbene.

EVALUARE

1. Citește textul.

Petrică este un tânăr viorist. El poartă cu ușurință arcușul pe strunele viorii.

– Bravo, Petrică! Vei deveni un mare viorist.

2. Desparte în silabe cuvintele:

mîndrie, arcuș, bunătate.

3. Compune după modelul:

vioară	–	viori
viorist	–	

4.

o

Găinușa

vulpe.

a păcălit

harnică

5. Prelungește dialogul.



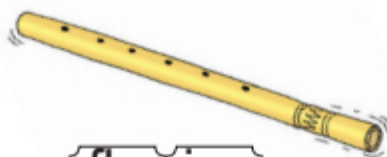
– Unde pleci, Victor?

– La stadion.



6. Alcătuiește o povestire după desen.





flu | ier



foar | fe | că

ful-ger
fă-get
fal-nic



Păsările și florile

E primăvară. Prin făget se aud păsările.

- Cripesc păsările! face un toporaș.
- Uite, se desfac florile!
- Păsările cîntă pentru că înflorim noi.

1.	faimă	fermecător	festivitate	foșnet
	falnic	glorie	firav	plăpînd
	feeric	măreț	freamăt	serbare

2.	fag – vag	fine – vine	fin – vin
	foi – voi	file – vile	fată – vată

3.	Laudă	fapta	bună.	pe	om
----	-------	-------	-------	----	----





fra gă



fu lar



Fă-nel
Făt-Frumos
fra-te

Făt-Frumos

Făt-Frumos neînfricatul. El merse mult. Se opri lângă o casă frumoasă. În grădină erau flori. Printre ele roiau fluturi. Pe prispă torcea o fată. Haina ei era albă.

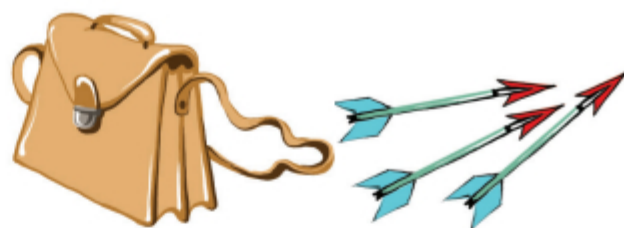
1. Făt-Frumos s-a oprit lângă o  fântână. ☐
casă. ☐
Haina fetei era  strălucită. ☐
albă. ☐

2.  este al/a lui Făt-Frumos. ☐
 este al/a lui Făt-Frumos. ☐

3. Înseamnă lângă fiecare cuvânt numărul de silabe pe care-l conține.

Făt-Frumos ○ se ○ opri ○ lângă ○ o ○ casă ○.

F F Făt-Frumos neînfricatul.



gean tă

să geți

gest
fu-ge
nin-ge



Legenda muncii

Creatorul lumii dorea să vadă vrednicia animalelor.

Vietățile au venit la El cu câte ceva. Vrabia a intrat cu o omidă.

Vaca cu ugerul plin de lapte. Ultima a sosit albina.

Milostivului îi plăcu diligența ei.

Toate au primit binecuvîntarea Domnului.

1. resping – respinge
sparg –

aleg –
ating –

2. geană – gene
mărgea –

ger –
gest –

ge Ge geam Geta pune degetarul.

gi ra fă



gi Gi



Gi-gel
re-gi-nă
gim-nast

Regina sănătății

Ninge. Fulgii argintii plutesc în aer. Apoi se aștern pe pământ.

Gigel se scoală devreme. Face gimnastică. Apoi se spală.

E sănătos și voinic.

Giana practică și ea gimnastica.

1. creangă – crengi
fragă –

pungă –
verigă –

2. Transformă după model:

un	niște	toți
covrig	covrigi	covrigii
coleg		
fulg		
fag		

gi Gi gimnast Gerul este aspru.



ju că ri e



bu jor

ste-jar

Je-ni-că

îm-pre-jur

jur-nal

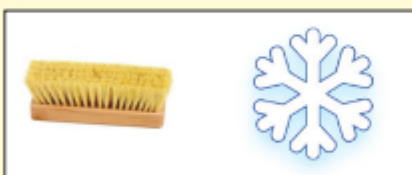


Stejarul

– Moș Stejare, moș Stejare,
Cîți ani ai matală, oare?
– Sînt, băiete... Cum te cheamă?
Cu străbunii tăi de-o seamă.
– Cum mă cheamă? Sînt
Ștefan.

Dar, ce faci cu-atîția ani?
– Îi împart la stejărei.
Ca să crească mari și ei.

1. jucăuș ca
aspră ca



ușor ca
rumen ca



2. Descoperă proverbele.

Lucrul → jumătate
început → e
pe → făcut. bine

Cine → devreme
scoală → se
ajunge → departe.

j J / j J / joc / Jemica e la plajă.



zar ză re



zim bru

Zz



La uzină

În orașe se zidesc case noi. Zidarii muncesc din zori.

Noi locuim aproape de uzină. Acolo muncesc fratele Zaharia și sora Zina. Ei construiesc tractoare.

1. La uzină muncește

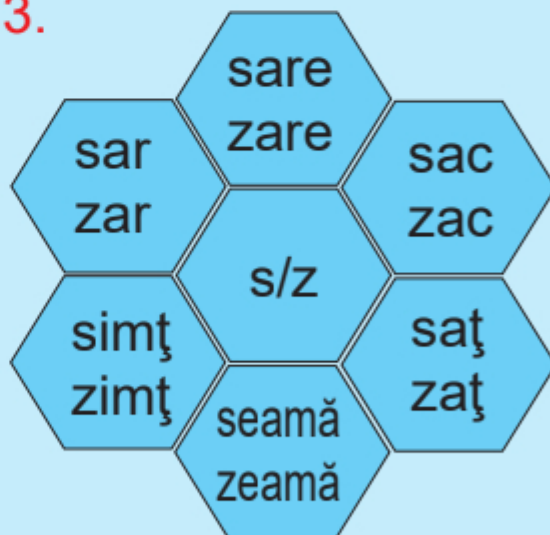
Zaharia ☐

Zînel ☐

2. Completează familia de cuvinte:

frunză – frunziș,

3.



z Z zahăr Zina a văzut o barză.

che Che



ra che tă ri di che

che-ie
o-che-lari
pe-re-che



Cadourile

Costache a venit în ospeție la Florin. El a împlinit șase ani.

Au plecat împreună la magazin. Costache i-a cumpărat o rachetă, un ochean.

- Vă rugăm să ne împachetați cadourile.
- Cu placere!

1.	jo	chet	ti	fir
	che	cheu	ve	chet
	par	nar	che	che

2.	a împacheta	a descheia
	a încheia	a economisi
	a cheltui	a despacheta

che Che cheie Chemar galben.



schi uri



chi ta ră

chi Chi

Bunica

Bunica locuia la Chilia. Era naltă, chipeșă, cu ochii căprui.

Cum deschidea ușa, îi săream înaintea. Ea băga mîna în sacoșă și zicea:

- Ce am ascuns aici?
- Alune!
- O sărutam pe obraz.
- Bunico, ce face unchiul?
- E bine.



re-chin
Chi-li-a
Chi-ri-ța
Chi-și-nău

1.	veche	–	vechi
	ureche	–	
	ridiche	–	

2.	chipeș	promoroacă
	chiciură	calculat
	chibzuit	frumos

3. Alcătuiește propoziții cu îmbinarea:

a fi numai ochi și urechi = a asculta cu atenție;

chi Chi vechi Chiriac cîntă.

ghe Ghe



ghe te

în ghe ța tă

tej-ghea
ghe-re-tă
Ghe-ra-sim



O noapte de vară

Odată privighetoarea a pus cu turturica rămășag. Vroiau să vegheze o noapte de vară și să învețe multe cîntece?

Cum a înserat, turturica a adormit. S-a trezit în zori la strigătul unui om ce nu-și putea prinde calul: turr! turr!

Privighetoarea a vegheat toată noaptea. A învățat cîntece.

De atunci ea cîntă minunat.

Turturica în zori cîntă așa cum a învățat: turr! turr!

1. Formează familia de cuvinte:
gheață, ghețarie.....

2. ghem – ghemuleț
gheată –
lighean –

3. gheretă chioșc
ghemotoc lemnar
dulgher cocoloș

ghe Ghe ghem Gheorghita are ghetete.



ghin dă



ghi o cel

ghi Ghi



Ghi-ță
ne-ghi-nă
ghi-ni-on

Zăpada

Cînd a făcut zăpada, Dumnezeu i-a spus:

– Singură alege-ți culoarea.

Așezîndu-se pe o ghindă, zăpada se rugă:

– Ghindă, împrumută-mi culoarea ta. Te rog!

– Nu-ți împrumut nimic!

Zăpada rugă ghiocelul alb.

– Ghiocelule, nimeni nu-mi împrumută culoarea sa.

– Îți dăruiesc culoarea mea din toată inima!

1.	o	niște	toate
	ghindă	ghinde	ghindele
	ghirlandă		
	frînghie		

2.	sosirea	Ghiocelul	primăverii.	vestește
----	---------	-----------	-------------	----------

ghi Ghi ghirveci Ghiță spume cerva.

ea ia i-a

la-cob

i-a spus

ră-mî-neă



Mama

În clasă au venit doi copii din Ialta. Iacob i-a întins mîna lanei și a întrebat-o:

– Unde lucrează mama ta?

– Mamameae medic. Eamiroasea medicamente.

– Da mama ta unde lucrează?

– Ia te uită! Ea doar miroase a pîine! i-a spus Iacob. Lucrează la brutărie.

1. Momentele celor citite:

* Sosirea elevilor noi.

* Convorbirea celor doi copii.

2. baghetă	gingaș
dirijor	nevăzută
ghiocel	iscusit

3.

capitala	este	Orașul	Moldovei.	Chișinău
				2

ea ia Mama mea. Iacob ia cartea.



io-ioa ie iu

Păsărica

iu-te
ie-șit
voios
a-ri-pioa-ră

Iulian se întorcea voios de la școală. El a găsit în zăpadă o păsărică. O aripioară îi sîngera. A învelit-o în batistă și a pus-o în ghiozdan. Acasă i-a uns aripioara cu iod.

Iarna a ținut-o în casă.

Primăvara a ieșit cu ea afară. Păsărica s-a dus la muncă.

1. Împarte în silabe:

voioase – vo-ioa-se
ploios –

fiere – fie-re
piesă –

2. Formează comparații:

ghiocel gingaș ca păr galben ca

3. Pune semnele de punctuație.

Am un cățeluș care se ține numai de ghidușii ☐

Cine îmi ascunde ghetuțele ☐

io-ioa / ie iu / Iuliana are creioane.

oa uă

roa-dă plo-uă
vi-oa-ră oa-re



Casă nouă

Anișoara se mută în casă nouă. Într-o casă luminoasă și încăpătoare. Anișoara îi spune prietenei sale:

– Mioară! Să vii la noi la casă nouă. Vreau să te am de oaspete.

– Îți mulțumesc!

1. a bandaja	suspicios	chinuit	spaimă
bănuitor	lin	groază	gustos
încet	a pansa	delicios	necăjit

2. Descoperă în careu cuvintele care încep cu o vocală, apoi pe cele care încep cu o consoană.

v	i	a	ț	a	c
a	p	d	o	s	a
r	e	i	p	t	p
ă	ș	n	o	e	a
d	t	t	r	a	c
e	i	e	t	g	e

oa uă plo-uă Mioara se bucură.



xi lo fon



sa xo fon

xX



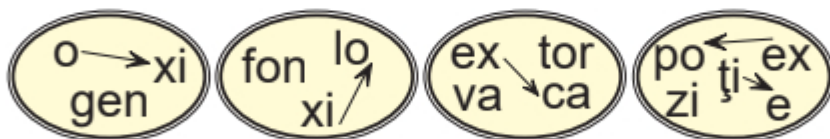
Max
e-xo-tic
Xen-ti-na

Xentina

Max înoată. Ajunse exact la marginea bălții. În fața lui stătea găinușa Xentina.

- Hei, strigă Max, ia vino-ncoace!
- Nu pot. Mi-i frică, răspunse ea.
- De mine? întrebă Max.
- Nu, de apă.

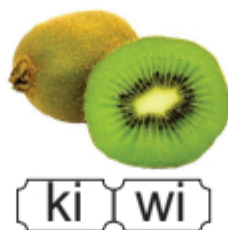
1. Scrie în casete cuvintele:



2. Descoperă cuvintele care conțin grupurile oa, ua,

s	u	r	î	z	ă	t	o	a	r	e
d	r	p	l	o	u	a	x	p	t	v
o	n	o	u	ă	c	o	a	s	e	o
a	s	t	e	a	o	a	m	n	r	u
r	o	a	d	e	p	o	a	t	e	ă

xX xX fix Xentina pleacă la riu.



Ki-ev
Ni-ki-ta
ko-a-la
ka-ra-tist



Pasărea Kiwi

Școlarii privesc cu interes desenul de pe tablă.
– Elevi, aceasta este o pasăre, le lămurește învățătoarea. Ea se numește kiwi. Trăiește numai în țara, Noua Zeelanda. Ea nu poate zbura. Pasărea este extrem de rapidă și poate cu ușurință întrece un om.

1. Notează numărul de silabe pentru:

kilogram

kilometru

kaki

viking

2. Scrie doar ceea ce cumpărăm la kilogram:

săpun

pește

mandarine

flori

zahăr

ouă

jucării

păpuși

k Ki Ki ev Am bluză de culoare kaki.

yY qQ wW



Copilăria de vis

Îmi place mult sportul. Tata mă învață să joc waterpolo.

Iubesc și animalele. La grădina zoologică au venit oaspeți din multe țări. Papagalul Quetzal a venit din America, păsărica Liwi a venit de pe insulele Hawaii.

Părinții mi-au propus o excursie în orașelul copilăriei, Disneyland. Acolo mă voi distra alături de Tom și Jerry, Yoggi Bear.

Vino și tu în copilăria de vis!

yY qQ wW yoga Uorwo Quetzal

EVALUARE

1. Citește textul.

Mierea

Cu-i nu-i place mierea? Moș Martin o mănâncă cu plăcere. Păcat că nu știe să citească. Pentru o lingură de miere albinele cutreieră cincizeci de mii de flori! Poate atunci nu va călca florile. Ar ocroti cât mai multe flori!

2. Desparte în silabe cuvintele:

mănâncă, albinele, multe.

3. Găsește însușiri potrivite pentru cuvântul

primăvară  timpurie
.....
.....

4. Pune semnele de punctuație:

Bunicii mei locuiesc pe strada «Lesea Ucrainka».

— Bunicule, cine a fost Lesea Ucrainka

— Ea este o poetesă ucraineană

5. Alcătuieste o povestire în baza desenului:



PERIOADA POSTALFABETARĂ



O altă limbă mai frumoasă nu-i

Victor Teleucă

Mai dulce și mai bună decât toate
e pentru mine limba mea
și pentru tine limba ta,
și pentru dînsul – limba lui.

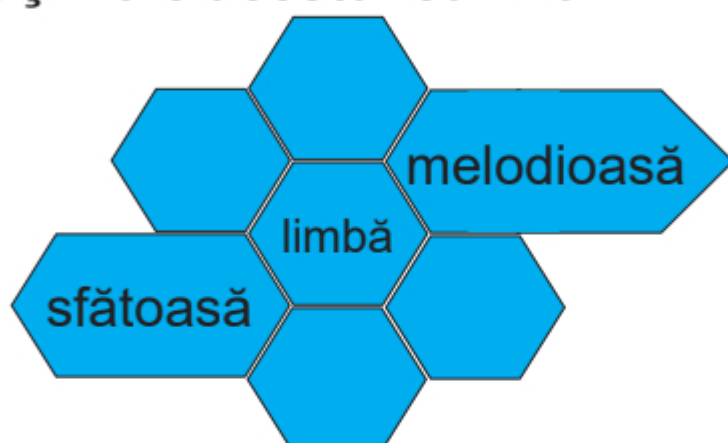
O altă limbă mai frumoasă nu-i
din care omul cîntecul își scoate.
Auzi?

În limba mea
pe cer răsare prima stea,
și-n toate limbile la fel
Luceafărul răsare clar, fidel.
Izvoarele vorbesc moldovenește,
moldovenește fiica îmi zîmbește,
moldovenesc e viitorul meu...

1. Unește cuvintele înțelesul cărora se potrivește cu cel din text:

dulce	grai	bună	credincios
limbă	plăcut	fidel	blîndă

2. Identifică, în text, însușiri pentru cuvîntul limbă, apoi completează petalele floricelei cu alte însușiri ale acestui cuvînt:



3. Găsește cuvintele cu sens opus:

vorbește	rău	răsare	urît
bun	tace	frumos	apune

4. Descoperă propoziția:

sărac. fi vei străbună limba Fără

5. Ce sentimente te leagă pe tine de limbă?

mîndrie

iubire

ură

indiferență



PATRIA

Ucraina este Patria, mîndria noastră. Truditoare, pașnică, bogată și veșnică este Patria.

Minunate sînt satele și orașele ei. Înalți sînt munții și mari – rîurile. Regiunea Odesa este așezată pe malul Mării Negre. Cea mai scumpă avere a Ucrainei este prietenia popoarelor.

A avea Patrie înseamnă, a avea tot: prezent, trecut și viitor. Înseamnă a avea permanent prilej de fericire.

Fii slăvită, Patrie scumpă!

Iubește-ți Patria, copile dragă! Este tot ce avem mai scump.

1. Vocabular:

pașnică – *aici*: iubește pacea.

2. Reține!

Stema, drapelul și imnul sînt simbolurile statului.



3. Expimă-ți părerea: Completează propozițiile:

Patria noastră se numește.....

Patria noastră este.....

A avea Patrie înseamnă.....

4. Citește proverbele și memorizează două din ele:

Cine Patria nu-și iubește dușmanul ei se numește.

Iubirea de Patrie este mai puternică decît moartea.

Omul fără Patrie este ca privighetoarea fără cîntec.

5. Completează conform modelului:

d – dragoste, drum,,

o – om, oraș,,

r – ram, rodie,,



Kievul

Orașul Kiev este capitala Patriei noastre – Ucraina. Acest oraș-erou este mare și inundat de verdeață. El este așezat pe malurile râului Nipru.

În Kiev sînt muzee, școli, circuri, teatre de păpuși.

Prin Kiev poți călători și pe sub pămînt – cu metroul.

De la Kiev poți pleca pe Nipru cu vaporul în multe localități ale Ucrainei.

La Kiev și-a făcut studiile poetul moldovean Alexei Mateevici. El este autorul poeziei «Limba noastră» – una din cele mai frumoase poezii consacrate limbii moldovenești. Alexei Mateevici numește limba noastră maternă, «o comoară, un șirag de piatră rară».

După A. Dreab și «Literatura și Arta Moldovei»

1. Vocabular:

consacrat – închinat;
localități – *aici*: orașe și sate.

2. Răspunde la întrebări:

- * Care oraș este capitala Ucrainei?
- * Pe malurile cărui râu este așezat orașul Kiev?
- * Cine din poeții moldoveni și-a făcut studiile la Kiev?

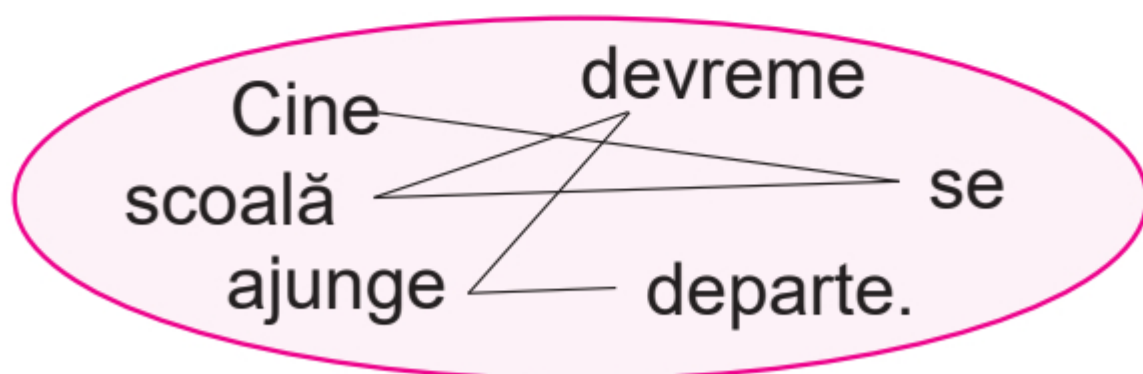
3. Formează perechi de cuvinte cu înțeles asemănător:

a călători	a închina	vapor	a învăța
a consacra	a merge	a studia	navă

4. Formează cât mai multe întrebări pentru următoarele răspunsuri:

- * Noi mergem pe străzile orașului Kiev.
- * Prin Kiev poți călători și pe sub pământ.
- * De la Kiev poți pleca pe Nipru cu vaporul în multe localități.

5. Descoperă proverbul:





Greierul și furnica

Alexandru Donici

Greierul în desfătare,
Trecînd vara cu cîntare,
Deodată se trezește
Că afară viscolește,
Iar el de mîncat nu are.
La vecina sa furnică
Alergînd, cu lacrimi pică
Și se roagă să-i ajute,
Cu hrană să-l împrumute,
Ca de foame să nu moară,
Numai pîn'la primăvară.
Furnica l-a ascultat,
Dar așa l-a întrebat:
– Vara, cînd eu adunam,
Tu ce făceai?
– Eu cîntam
În petrecere cu toți.
– Ai cîntat? Îmi pare bine.
Acum joacă, dacă poți,
Iar la vară fă ca mine.

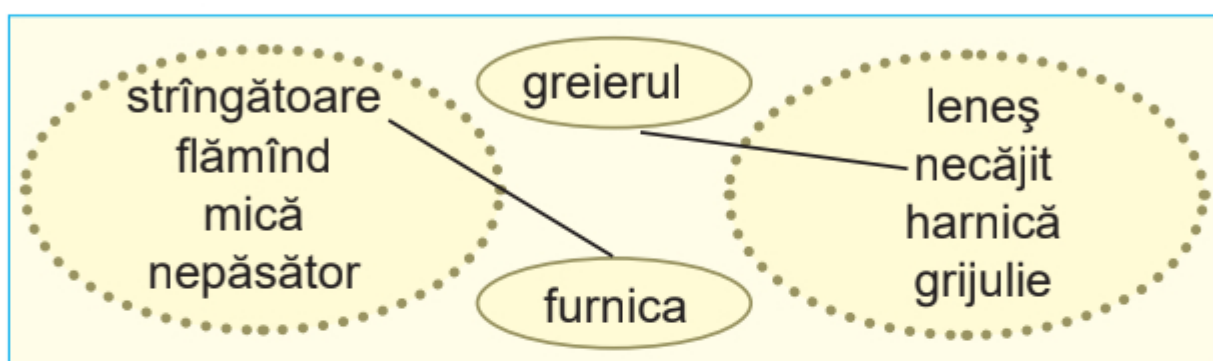
1. Vocabular:

desfătare – *aici*: petrecere, veselie.

2. Răspunde la întrebări:

- * Cu ce s-a ocupat greierul toată vara?
- * Dar ce a făcut furnica?
- * Ce a învățat greierul din această întâmplare?

3. Cine poate fi?



4. Ce sfaturi i-ai propune greierului, dacă ți le-ar fi cerut?

5. Reține sensurile diferite ale cuvîntului «moară»:

- * Iarna, copiii hrănesc păsările, ca acestea de foame să nu **moară**.
- * Tata a dus sacul cu grâu la **moară**.

6. Descoperă proverbul și explică sensul lui:

muncește	Cine	iarna	vara	se	veselește.
----------	------	-------	------	----	------------

MIHAIL EMINESCU



Mihail Eminescu este unul din cei mai de văză poeți ai literaturii moldovenești. A scris multe poezii pentru copii. Poezia «De-ași avea...» este adevăratul său debut literar. Opera lui Mihail Eminescu este cunoscută de multe popoare de pe glob. O bună parte din poeziile eminesciene au devenit cântece îndrăgite.

Ce te legeni...

- Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vînt,
Cu crengile la pămînt?
- De ce nu m-aș legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește.



1. Vocabular:

debut – început într-o activitate;
glob – planeta locuită de oameni; Pământ.

**2. În ce anotimp al anului are loc acțiunea?
Numește semnele care demonstrează
anotimpul pentru care ai optat.**

**3. Găsește, în text, cuvântul de adresare.
Formează cuvinte de adresare după
modelul:**

pământ	–	pământule;
vînt	–	,
frunziș	–	

**4. Încadrează într-o propoziție unul din
cuvintele de adresare de mai sus.**

5. Găsește cuvintele cu sens opus:

trece	crește
scade	sporește
rărește	vine

**6. Găsește familia cuvîntului *frunză*:
(frunză, frunzet, înfrunzit)**



ION CREANGĂ

Ion Creangă este un mare scriitor al poporului moldovenesc. Sfătosul bunic din Humulești iubea foarte mult copiii. A scris multe povești curioase pentru copii.

Ursul păcălit de vulpe

(fragment)



— Bună masă, cumătră! Tii! Da ce mai de pește ai! Dă-mi și mie, că taaa... re mi-i poftă!

— Ia mai pune-ți pofta-n cui, cumătre, că doar nu pentru gustul altuia m-am muncit eu. Dacă ți-i așa de poftă, du-te și-ți moaie coada-n baltă ca mine, și-i avea pește.

— Învață-mă, te rog, cumătră, că eu nu știu cum se prinde peștele.

Atunci vulpea rânji dinții și zise:

— Alei, cumătre! Da nu știi că nevoia te duce pe unde nu ți-e voia. Ascultă, cumătre: vrei să mănânci pește?

— Du-te deseară la băltoaca cea din marginea pădurii, vîră-ți coada în apă și stai pe loc pînă despre ziuă. Atunci smucește vîrtos spre mal, și ai să scoți pește.

1. Găsește explicația potrivită:

pune-ți pofta-n cui

poftă bună

bună masă

nu dorești

nu ți-e voia

stăpînește-ți pofta

2. Formulează întrebări asupra fragmentului citit. Pune întrebări colegilor.

3. Ce semne de punctuație lipsesc?

Cumătră ☐ dă-mi și mie puțin pește ☐

Nu ☐ cumătre ☐ mai pune-ți pofta-n cui ☐

4. Completează urmînd modelul de mai jos:

masă – mese;

cozi – coadă;

vulpe –,

dinți –,

pește –

păduri –

5. Un cuvînt poate avea mai multe înțelesuri. Alcătuiește propoziții utilizînd îmbinările de mai jos:

somn dulce;

vorbă caldă;

miere dulce;

pîine caldă.

Taras Șevcenko



Taras Șevcenko, mare poet și pictor ucrainean.

Taras Șevcenko a scris multe poezii interesante.

Poetul ucrainean s-a interesat de istoria și viața poporului moldovenesc.

Primăvara

Primăvara cea măiastră
Pune flori în glie
Și-n văzduh voios răsună
Tril de ciocîrlie.

Soarele-ndrăzneț și falnic
Dă pe cer să iasă,
Sărutînd cu foc cîmpia
Ca pe o mireasă....



1. Vocabular:

măiastră – pricepută, iscusită;
glie – pământ;
tril – cîntecul unei păsări.

2. Formează comparații:

bun ca un



greoi ca un



flămînd ca un



fricos ca un



3. Completează propozițiile:

Primăvara pune în glie.
Soarele și încălzește cîmpia.

4. Găsește cuvintele cu acelaș înțeles:

larmă	sosesc
vin	gîlceavă

5. Înlocuiește prima literă din cuvînt astfel ca să obții cuvinte noi:

masă – rasă,;
sare –;
SOC –



Trofimaș se gătește de școală

Ion Druță

Îs două săptămîni de cînd Trofimaș nu-și mai rupe cămășile subsuoară. Două săptămîni de cînd își roade picioarele cu niște pietricele. Și dacă nu vine repede iarna, o să le facă destul de curate.

Două săptămîni de cînd tot curăță buzunarele, zvîrlind ce are de prisos într-însele.

Se gătește de școală.

Țîncușorul lor umblă prin ogradă. Și se miră că nu mai are nimic legat de dînsa. Badea Zînel, cînd înhamă caii, nu mai caută biciușca prin buruieni. O ia de unde a pus-o. Lelea Catinca demult nu mai rupe albituri, ca să-i lege lui Trofimaș cînd un deget, cînd un cot.

Trofimaș se duce la școală...

1. Răspunde la întrebări:

- * Cum se pregătește Trofimaș de școală?
Găsește răspunsul în text.
- * Ce l-a făcut pe Trofimaș să se schimbe atât de mult?
- * Amintește-ți cum te-ai pregătit pentru școală?
Povestește.

2. Găsește cuvintele cu înțeles opus:

vine	murdar
curat	a dezlega
a lega	pleacă

3. Găsește însușirile ce se potrivesc lui Trofimaș:

- | | |
|--------------------------------------|-------------------------------------|
| ☐ responsabil | ☐ obraznic |
| ☐ neînțelept | ☐ harnic |
| ☐ grijuliu | ☐ ascultător |

4. Ce sfaturi i-ai propune lui Trofimaș – elevul:

- | | |
|--|---|
| ☐ să fugă de la lecții; | ☐ să frecventeze |
| ☐ să învețe; | regulat școala; |
| ☐ să fie prietenos; | ☐ să fie bătauș. |

5. Descoperă proverbul:

înțelepciune.	cărți	Din	multă	culegi
---------------	-------	-----	-------	--------



Iarna

Cu fulgi de vată ninge pe case și pe străzi.
E albă întreaga zare. Copacii sînt albi și ei.

În ogradă dau năvală copiii. Vor să ridice un
monument iernii. Au pregătit tot ce le trebuie. Dar îi
cheamă clopoțelul înapoi în clasă.

Pădurea intră în iarnă. Viețuitoarele ei se
pregătesc să înfrunte foamea și frigul. Ursul se
ascunde în bîrlog. Iepurele caută ascunzișuri
dosnice. Veverița și-a adunat în scorbura alune
și cucuruji de brad. Pe crenguțe a înșirat la uscat
ciuperci și pomușoare.

Iarna îi pune la încercare pe cei harnici și nu-i
cruță pe leneși.

1. Vocabular:

dau năvală – *aici*: vin;
cucuruji – con.

2. Răspunde la întrebări:

- * Cui vor să ridice monument copiii?
- * Cum se pregătește veverița pentru iarnă?

3. Unește cuvintele cu înțeles opus:

înapoi	nefericit
fericit	înainte

însăimântat	calm
viteaz	laș

4. Cuvântul «cer» are mai multe sensuri:

- * Eu **cer** un corn cu alune.
- * Azi a fost un **cer** senin.

5. Ordonează cuvintele în propoziții:

copiii.	În	dau	ogradă	năvală
---------	----	-----	--------	--------

cenușii.	s-a acoperit	nori	cu	Cerul
----------	--------------	------	----	-------



Moș Gerilă

Grigore Vieru

Iată-l rumen ca bujorul,
Ca troianul de bălai!
Bună vreme, Moș Gerilă,
Moș Gerilă, ce ne dai?!

Poate ai și o rachetă
Să zburăm cu ea la cer?
Mie-mi plac și nuci, și mere,
Dar sînt mare și nu cer.

* * *

Petru Cărare

Moș Gerilă, noaptea toată
Te aștept cît s-a cădea,
Dar te rog încă o dată:
Nu greși adresa mea!
Am făcut și-un semn la poartă.
E cam frig și n-am să ies,
Iar Grivei, să știi, nu latră,
Căci așa ne-am înțeles.

1. Alcătuieste 2 întrebări care să se refere la conținutul unei din poezii.

2. Formează cuvinte urmînd modelul:

în + nor = înnorat;	în + nod =
în + negru =	în + noapte =

3. Găsește însușirile ce se potrivesc lui Moș Gerilă:

☐ darnic	☐ înțelept	☐ răutăcios
☐ egoist	☐ înțelegător	☐ dușmănos

4. Continuă comparațiile:

rumen ca	albastru ca.....;
bălai ca	lucește ca.....

5. Improvizează un mic dialog între Moș Gerilă și tine.





Ulciorul cu galbeni

(folclor)

Cică era odată un tată și avea trei feciori. Înainte de moarte le-a zis: «Feciorii mei! Nu vă las altă avere decît această casă cu vie cu tot. Dar să știți că în vie e îngropat un ulcior cu galbeni».

După moartea tatălui, feciorii au săpat via, dar n-au găsit nimic. Fiind săpată și îngrijită, via a rodit ca în povești.

Abia atunci au înțeles feciorii că ulciorul cu galbeni e roada pe care o dă pămîntul.



1. Răspunde la întrebări:

- * De ce tatăl le-a spus feciorilor că în grădină este îngropat un ulcior cu galbeni?
- * Ce au făcut feciorii în grădină?
- * Ce au înțeles ei?

2. Completează conform modelului:

fecior	–	feciori;	galbeni	–	galben;
ulcior	–	-----;	case	–	-----.

3. Găsește cuvintele cu înțeles opus:

îngropat	—	sărac
îngrijit		acum
atunci		dezgropat
bogat		neîngrijit

4. Cum ar trebui să trăiască membrii familiei:

- | | |
|---|--|
| ☐ să fie uniți; | ☐ să se ajute reciproc; |
| ☐ să se dușmănească; | ☐ să fie o familie. |

5. Descoperă proverbul:

de	muncitor	pîine	Omul	dor.	duce	nu
----	----------	-------	------	------	------	----



Mama

Ion Druță

Odată mă întorceam cu mama de undeva. Țin minte că am întrebat-o ce i-a venit mătușii să spună că-s frumos. Mama s-a oprit foarte mirată:

- Dar de ce să nu-mi zică așa?
- Care frumos, când, nu vezi? Și fruntea, și nasul, și obrajii mi-s numai pistrui....

Mama a râs încet, îndelung. Toată ziua aceea a umblat senină. Dragostea ei pentru mine creștea ca o pîine de grîu curat.

...Ochii negri, fața bălaie era încununată de un zîmbet plin de bunătate. Orice cerșetor, orice pui rătăcit de cloșcă, orice fir de iarbă călcat găseau înțelegere și milă în inima ei.

1. Explică înțelesul propozițiilor:

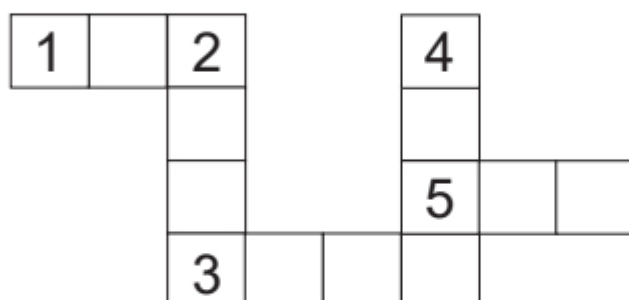
- * Dragostea ei creștea ca o pâine de grâu curat.
- * Fața era încununată de zîmbet.

2. Completează:

Mama are ochi negri, blînzi,,, și
față bălaie, veselă,,

3. Scrie cuvinte cu sens opus:

1. Bun. 2. Frumos. 3. Vorbește. 4. Plîng. 5. Rar.



4. Completează propozițiile:

Omul este _____
Pisica este _____
Bunicul meu este _____

blîndă
prietenos
darnic

5. Potrivește cuvintele:

sare
iubește
citesc

capra
elevii
mama



Numele

Ancuța intră în casă plină de veselie.

– Mamă, Lidia are o surioară. O cheamă Magda. Mamă, de unde știu oamenii să dea nume copiilor?

– Unii copii primesc nume după cineva din familie. Alții după o persoană pe care o admiră foarte mult. Sînt nume care înseamnă ceva: Irina – pace, Viorica – floare, Victor – victorie.

– Dar noi nu ne putem alege numele! protestă Anca.

– Nu are importanță ce nume purtăm. Oricum, ne putem face un nume bun prin fapte frumoase.

– Cred că am înțeles. Un nume bun sînt lucrurile pentru care ești cunoscut.

– Așa e, răspunse mama. Trebuie să trăiești în așa fel, încît să aduci cinste numelui tău.

După cartea «Luminițe»

1. Vocabular:

protestă – se împotrivi, se revoltă.

2. Răspunde la întrebări:

- * Ce ai aflat din text despre nume?
- * Știi ce înseamnă numele tău?
- * Încerci cumva să-ți faci un nume bun? Cum?

3. Completează propozițiile, folosind cuvinte potrivite din text:

- * Omul e stimat de toți.
- * Eu sînt de frumusețea ei.

4. Citește proverbele. Care dintre ele poate servi ca titlu pentru text? De ce?

- * Cinstea e cum și-o face omul.
- * Nu da cinstea pe rușine.

5. Citește versurile, apoi desparte în silabe cuvintele evidențiate:

Vasile Romanciuc

Ce nume ai, copile drag?
Un nume e-o **comoară**.
Un nume-l ai de la **părinți**
Și-un nume de la țară.
Povața, care o ascuți,
Ea ne-a rămas și nouă
Din moși-strămoși: să le păstrezi
Curate pe-amîndouă.



Candela

De cinci sute de ani nu s-a stins candela de la mormîntul lui Ștefan-Vodă.

– Dragoș, puiule, ți-a venit vremea, a zis bunelul și l-a mîngîiat pe cap. Du-te de vezi candela.

Demult așteaptă Dragoș să-i spună bunelul una ca asta.

Afară era viforniță. Vîrtejuri de omăt, ca niște urși albi, săreau la Dragoș. Băiatul nu se da. El părea un mic oștean de-al lui Ștefan.

Dragoș a intrat în mănăstire și a turnat ulei în candelă. Era în al nouălea cer. El a făcut să nu se stingă lumina.

Ba a tras apoi și clopotul. Să afle toți că arde și pe viforniță candela lui Ștefan cel Mare.

1. Completează, în caiet, utilizând cuvinte din text:

- * De cinci sute de ani _____
- * El părea _____
- * Ba a tras apoi și clopotul. Să afle toți _____

2. Formulează, apoi continuă șirul întrebărilor:

- * De câți ani nu se stinge candela de la mormântul lui Ștefan-Vodă.
- *
- *

3. Unește cuvintele cu sens opus:

aprinde	senin
lumină	stinge
înnorat	întuneric

4. Continuă șirurile:

- * ființe: copil, bunel, ;
- * lucruri: candelă, clopot,

5. Povestește despre ultima faptă bună, pe care ai săvârșit-o.



Rădăcinile

Aurel Scobioală

Se stîrnește vînt. Lui Stănică îi pare că nucușorul sădit de el se îndoaie prea tare.

– Mă tem să nu-l rupă, îi spune bunelului.

– Pune-i o proptea. Cît îi mititel, are nevoie de sprijin.

Stănică alege un băț, îl înfinge adînc lîngă copăcel și îi leagă împreună.

– De-acum stai fără grijă, zise bunelul. Peste un timp o să i se prindă rădăcinile.

– Bunele, zise Stănică, da eu de ce n-am rădăcini? Dacă vine o furtună puternică.

Bunelul zîmbește:

– Ai să te ții de mine și de tăticul tău, și de mămica ta. Căci: copacul se ține cu rădăcinile, iar omul cu neamurile.

1. Răspunde la întrebări:

- * Ce l-a sfătuit bunelul pe Stănică ?
- * Ce are să se întâmple cu Stănică, dacă vine furtuna puternică?

2. Explică cum înțelegi proverbul care încheie textul:

«Copacul se ține cu rădăcinile, iar omul cu neamurile».

3. Găsește propoziția în care cuvântul «ales» are sens neobișnuit.

- * După discuție, s-a **ales** cu nimic.
- * Rodica a **ales** numai fructele coapte.

4. Găsește explicația potrivită:

mă tem	o să te sprijini
să nu-l rupă	să nu-l frîngă
o să te ții	mi-i frică

5. Descoperă proverbul:

puterea	crește.	Unde-s	mulți



Scrisoarea bunicii

Ion Vatamanu

Ninge des și iarna-i grea,
Cresc pe câmp troiene.
Bunicuță, draga mea,
Cine-ți taie lemne?

Bunicuță, cine-ți scoate
Apă din fântână?
Te visez noapte de noapte
Singură, bătrână.

Mă gândesc să vin la tine
Pe o zi sau două,
Să ne sfătuim mai bine
Iarna amîndouă.

Cum să vin că-s încă mică
Și mă tem de drum?
Eu îți scriu, dragă bunică,
Tu răspunde-mi, cum?

1. Cum crezi, ce i-ar răspunde bunica nepoatei:

- * Cine îți taie lemne?
- * Cine îți scoate apă din fântână?

2. Găsește însușirile ce se potrivesc bunicii:

- | | |
|-----------------------------------|--|
| ☐ bătrână; | ☐ bună; |
| ☐ singură; | ☐ neînțeleaptă; |
| ☐ veselă; | ☐ dragă. |

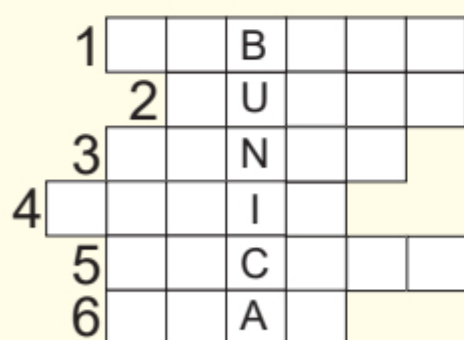
3. Ordonează cuvintele în propoziții.

binele	și	Să faci	oriunde	oricând.
--------	----	---------	---------	----------

4. Alcătuiește o propoziție în care cuvântul «dulci» să aibă alt sens decât cel din propoziția:

- * Răbdarea e amară, dar roadele – dulci.
- *

5. Completați careul găsind cuvinte cu același înțeles:



1. Lăutar sau ...
2. Lucru sau ...
3. Limpede sau ...
4. Veșnicie sau ...
5. Hrană sau ...
6. Rudă sau ...



A sosit primăvara

După «Steluța»

În zilele de primăvară soarele luminează bucuros. Zăpada pe câmpii se topește repede. Pe drumuri curg pârăiașe vesele, murmurînd.

Pe copaci s-au umflat mugurii vîscoși și aromați. Au sosit din țările calde ciorile de câmp.

Copiii au prins de copaci colivii. Ei se grăbesc, după școală, să vadă dacă nu-s veniți oaspeții primăverii – graurii.

S-a revărsat mult rîul. A inundat lunca, a udat tufele și copacii de pe maluri. Numai pe alocuri se mai zăresc insule mici. În șir lung, zboară deasupra rîului rațe sălbatice. Prin înălțimea cerului, croncănind încet, se întorc cocorii.

Vîntul cald și soarele blînd usucă pămîntul umed.

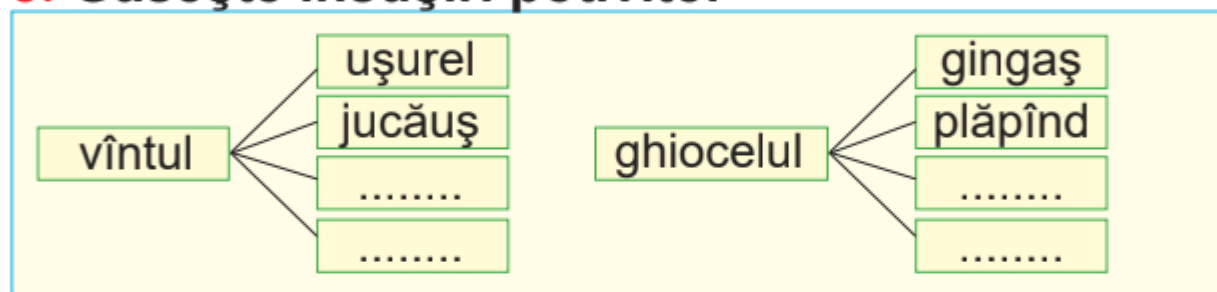
1. Vocabular:

insulă – întindere de pământ înconjurată de apă;
arbuști – copăcei în formă de tufă.

2. Răspunde la întrebări:

- * Despre care semne ale primăverii ai aflat din text?
- * De ce soarele e numit blînd? Cum luminează el?
- * Cum sînt descrise ciorile de cîmp? Dar vîntul?

3. Găsește însușiri potrivite:



4. Găsește cuvintele cu acelaș înțeles:

bucuros
aromat

mirositor
vesel

a prinde
blînd

calm
a atîrna

5. Descrieți, oral, o zi de primăvară.





Ziua mamei

Irina Stavscaia

Așteptînd pe mama-acasă,
Anișoara la fereastră
O zambilă udă-n glastră
Și pe-o panglică albastră
Scrie buchii mititele:
«De 8 Martie – mamei mele!»

Peste-o clipă mama vine.
Anișoara o sărută.
Mama-n brațe o cuprinde.
Anișoara îi întinde
Florile de ea crescute:
«Te-oi iubi întotdeauna,
Mamă bună, mamă bună!»

1. Vocabular:

zambilă – plantă cu flori albe, roz, violete sau albastre;

glastră – ghiveci, vas pentru flori.

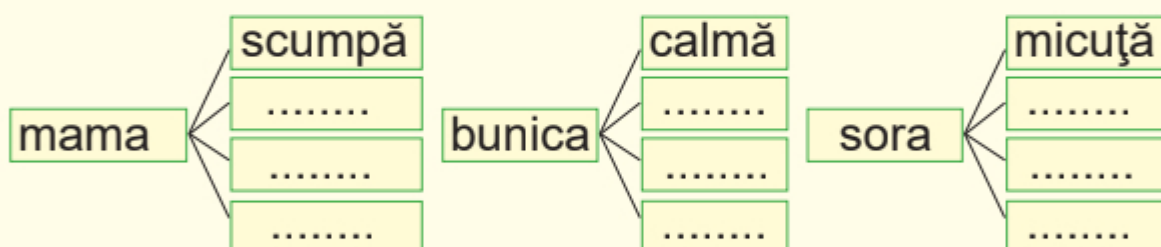
2. Răspunde la întrebări:

- * Ce a scris Anișoara pe panglică?
- * Ce i-a spus fiica mamei sale?
- * Ce cadou i-ai pregătit mamei tale de 8 Martie?

3. Desparte în silabe cuvintele:

- * fereastră, zambilă, panglică, albastră;

4. Găsește însușiri potrivite pentru ființele dragi:



5. «Dezmiardă» cuvintele urmînd modelul:

mamă	–	mămică;	mare	–	măricel;
bunică	–	;	frumos	–	
soră	–	;	floare	–	



Cîntec despre pace

Liviu Damian

Cine-un pom sădește,
Un plug meșterește,
O vie stropește
Ori o floare crește –
Pentru tine-o face,
Pentru tine, scumpă pace!

Cui îi place vara
Să colinde țara,
Huța să se deie

Sus, în curcubeie –
Pentru tine-o face,
Pentru tine, scumpă pace!

Cui i-i dragă lunca,
Cui îi place munca,
Cine își iubește
Țara-n care trăiește –
Pentru tine-o face,
Pentru tine, scumpă pace!

1. Gîndește și răspunde:

- * De ce e nevoie de pace pe Pămînt?
- * Ce trebuie să facă fiecare locuitor al planetei, ca să apere pacea?
- * Cînd se sărbătorește Ziua Păcii?

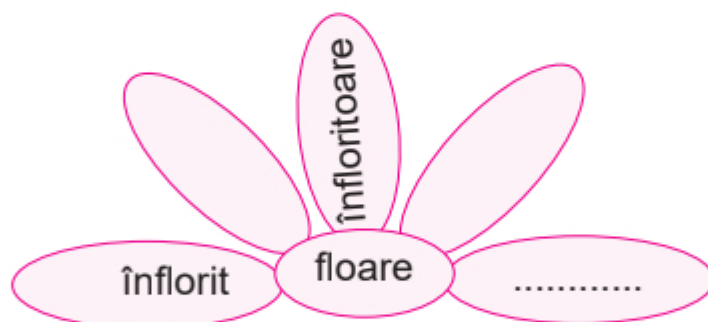
2. Alege cuvintele cu sens opus:

scump	ieftin	iubește	urăște
pace	război	crește	descrește

3. Ce sentimente exprimă poetul față de pace?

☐ dragoste	☐ ură	☐ groază
☐ stimă	☐ admirație	☐ îngrijorare

4. Găsește familia cuvîntului dat:



5. Ordonează cuvintele în propozițiile:

* zidește pe Pacea noastră pămînt. fericirea

Să cîntăm cu toți un cînt:

* pace pămînt. pe Fie

6. Descoperă proverbul:

e	pace	și	Unde-i	belșug.
		4		



Casa noastră comună – Pământul

Soarele nu răsare numai pentru un om. El îi încălzește pe toți cei care locuim Pământul, ca o familie într-o casă.

Apariția Pământului este o minune. S-a format acum cinci miliarde de ani, împreună cu alte planete: Mercur, Venus, Martie ș. a.

Cu milioane de ani în urmă, Pământul a fost dominat de dinozauri. După dispariția lor, au apărut mamiferele.

Odată cu mamiferele, înțelegem și apariția omului pe Pământ. Omul se deosebește de alte viețuitoare prin faptul că gândește, vorbește. El creează unelte, pe care le folosește pentru a-și îmbunătăți viața.

1. Vocabular:

mamifere – animale care nasc pui vii și-i hrănesc cu laptele lor;

dinozaur – șopîrlă uriașă.

2. Răspunde la întrebări:

* Cînd s-a format Pămîntul?

* Ce planete s-au format împreună cu Pămîntul?

3. Imaginează-ți:

* Ce s-ar întîmpla, dacă nu ar exista Soarele?

* Cum ar fi viața noastră fără plante și animale?

4. Citește și reține:

* Pădurile sînt considerate «plămîinii Pămîntului».

* Învăță din copilărie să ocrotești mediul înconjurător.

5. Continuă șirul:

Pentru a ocroti mediul înconjurător, trebuie:

* să nu aruncăm gunoaie pe stradă, în mări, rîuri;

* să plantăm cît mai mulți copaci;

*

6. Alcătuiește propoziții, răspunzînd la întrebările:

* Îți place să admiri natura?

* Îngrijești florile, animalele?



O carte

Constantin Dragomir

O carte aleasă
E ca o casă
Cu multe neamuri,
Păsări pe ramuri.

O carte este
Ca o poveste,
Cine-o citește,
Acela crește.

O carte rară
E o comoară.
Cine-o găsește,
Se-mbogățește.

Cine-o cinstește,
Se-nnemurește
Cu omenia,
Cu veșnicia.

1. Vocabular:

aleasă – 1. selectată; 2. deosebită;
neam – 1. rudă; 2. popor.

2. Folosind textul, completează propozițiile:

- * O carte aleasă e ca o
- * O carte rară e o
- * O carte este ca o

3. Gîndește, apoi continuă:

Cartea ne învață:

- * să facem fapte bune;
- * să ne purtăm prietenos;
- * să iubim limba maternă;
- * să ne cinstim neamul;
- *

4. Ce înseamnă pentru tine cartea:

- * un prieten devotat;
- * o comoară de înțelepciune;
- * un bun sfătuitoare;
- * un obiect prețios;
- *

5. Descoperă proverbul:

știe	are	Cine	carte	ochi.	patru
------	-----	------	-------	-------	-------

1. Citește textul:

Iepurele și ariciul

Un iepuraș îi spune ariciului:

- Ce haină urâtă și țepoasă ai tu, frățioare!
- E adevărat, răspunde ariciul. Dar ghimpii mei mă scapă de colții cîinelui. Blănița ta te apără tot atît de bine?

Iepurașul, în loc să răspundă, a scos un oftat.



1. Scrie numărul de propoziții enunțative, interogative și exclamative.
2. Găsește răspunsul corect:

Blănița iepurașului este	țepoasă. moale. aspră.	Haina ariciului este	pufosă. mătăsoasă. țepoasă.
--------------------------	---	----------------------	--

3. Completează spațiile libere cu cuvintele potrivite: *chitic, ghimpii*.

- * mei mă scapă de dușmani.
- * Iepurașul tace

4. Găsește cuvinte cu înțeles:

a) <i>apropiat</i>	b) <i>opus</i>
moale –	frumos –
slută –	fals –
cojoc –	ace –

5. Găsește câte două însușiri pentru fiecare personaj din text.

Drag prieten!

Călătoria în lumea literelor fermecate a luat sfârșit. Pe viitor, în clasele următoare, vei merge în livada în care stăpînă e cartea ce se numește „Lecturi literare”. Ea a adunat multe poezii, ghicitori, texte interesante și te invită să le citești cu plăcere și cu glas de miere.

Fii stăruitor la învățătură, păstrează cu grijă cărțile. Ele sînt prietenii tăi credincioși, ți-s povățuitori veseli și înțelepți. Cu ei e ușor să pășești în viață.

Drum bun în Țara Cunoștințelor!

Autoarele
